

Kronik

oktober - december 1998

Nationalbibliografierne skal omfatte værker baseret på ny teknologi

København dannede 25. til 28. november 1998 rammen om en international bibliografisk konference, International Conference on National Bibliographic Services, som havde til opgave at komme med anbefalinger til, hvordan blandt andet værker baseret på anvendelse af ny teknologi kan indgå i de nationale bibliografier, og dermed blive en del af det enkelte lands nationalbibliografi. Konferencen mundede ud i et slutdokument, som behandles på den internationale bibliotekskonference IFLA i Bangkok i 1999.

130 eksperter fra hele verden var samlet i Danmark for at komme med forslag til, hvordan værker på CD-ROM, video, DVD og web-sites bliver en del af den nationale kulturarv.

Den danske nationalbibliografi hører til blandt verdens ældste og mest veludbyggede. De første opdateringer stammer helt tilbage fra 1482. I forrige århundrede begyndtes en kontinuerlig registrering af al litteratur. I dag sker registreringen med baggrund i de Unesco anbefalinger, der blev udarbejdet i 1977. Retningslinierne er ikke blevet ændret siden.

Konferencen fandt sted på Danmarks Biblioteksskole og var arrangeret i et samarbejde med denne og Det Kongelige Bibliotek og Dansk Biblioteks Center.

Bogudgivelser

Virtuelt Bournonvillearkiv på Det Kongelige Bibliotek

Som bind 9 i serien *Indsigt, Håndskriftafdelingens arkivregistraturer*, er udsendt en registratur over August Bournonvilles papirer i Det Kongelige Bibliotek. Bogen er udarbejdet af balletforskeren, seniorforsker, dr. phil. Knud Arne Jürgensen.

Efter Bournonvilles død splittedes hans efterladte papirer i flere del-samlinger. Over en periode på mere end hundrede år er disse samlinger efterhånden kommet til Det Kongelige Bibliotek fra flere sider, og Bournonvilles papirer findes i dag i forskellige samlinger i Det Kongelige Bibliotek.

Den foreliggende registratur kan således betegnes som et 'virtuelt arkiv', idet den sammenhæng i papirerne, som registraturen tilvejebringer, ikke har været til stede, siden 'arkivet' befandt sig under samme tag i Bournonvilles villa.

Med registraturen over Bournonvilles papirer får nutidens forskere for første gang mulighed for at skaffe sig et samlet overblik over i alt fald den danske hovedsamling af Bournonville-manuskripter. Der findes desuden i Musikhuset i Stockholm en væsentlig samling af Bournonville-manuskripter.

Bournonvilles papirer er uhyre forskelligartede, hvad indholdet angår. En alsidighed man måske ikke skulle

vente af denne store kunstner, men her-ved er papirerne ikke blot af interesse for den rent ballethistoriske forskning, men i lige så høj grad er de et væsentligt kil-demateriale til hele det forrige århundre-des kultur- og mentalitetshistorie, lige-som hans omfattende udenlandske kor-respondance vidner om rækkevidden af Bournonvilles internationale aktionsra-dius.

Registraturen over Bournon-villes papirer udkom i et år, hvor Det Kongelige Teater fejrede sit 250 års jubi-læum og kan på den måde opfattes som en jubilæumsgave fra den statsinstitu-tion, hvor Bournonville havde sin gang som låner gennem mange år til den an-den statsinstitution, hvor han selv vir-kede, og hvor hans 'åndelige testamente' i dag bevares og kan opleves direkte for os på scenen.

Balletmesteren August Bournonvilles papirer. Registratur ved og Indledning af Knud Arne Jürgensen. 1998. 216 sider. (*Indsigt. Håndskriftafdelingens arkiv-registraturer* 9). ISSN 0907 1989. ISBN 87-7023-649-6. Kr. 150,-

Ny årgang af *Dania Polyglotta*

Det Kongelige Bibliotek har ud-sendt årgang 1997 af *Dania Polyglotta*, der er 29. og sidste bind i bibliografiens 'New Se-ries'.

Dania Polyglotta registrerer fremmedsproget litteratur om Danmark og udenlandsk litteratur med tilknyt-ning til Danmark. Fortegnelsen omfatter i år 1.583 titler på bøger og artikler, ord-net efter emner. Under hvert emne er

litteraturen ordnet efter publikationens sprog.

Som sædvanlig dominerer de to store danske forfattere, der er virkelig verdensberømte - også i udlandet, Søren Kierkegaard og H.C. Andersen. Inden for filosofiafsnittet er 29 af de 30 titler i filosofihistorie om Søren Kierkegaard. Den sidste handler om Løgstrup, der også optræder andetsteds (under etik) med en oversættelse af *Norm og sponta-neitet*. Inden for afsnittet om dansk litte-raturhistorie handler 11 ud af de 34 titler om H.C. Andersen, 1 handler om Kierkegaard og 1 om *både* Kierkegaard og H.C. Andersen.

Derimod er det vistnok første gang der er udkommet en bog om grøn-landsk madkultur på engelsk. Det skan-dinaviske køkken er jo mest kendt for sit 'smörgäsbord' og 'Danish Pastry'.

Thorkild Hansens bog om *Slavernes skibe* er omsider kommet i fransk oversættelse (*Les bateaux négriers*) efter at første bind i hans serie om den danske handel med neger-slaver (*Slavernes kyst*) udkom i 1990 på samme forlag og med samme oversætter (*La côte des esclaves*). Det er til gengæld vistnok den første oversættelse af bogen til et ikke-skandinavisk sprog.

Nordisk mytologi er som sæd-vanlig fyldigt repræsenteret med 16 ind-førsler. Man bemærker sig, at Vilh. Grønbechs *Vor folkeat i oldtiden* er gen-udgivet atter en gang i tysk oversættelse.

En tendens til en orientering mere imod Europa end mod Norden kan måske anes i statistikafsnittet, hvor Den europæiske Union optræder med stigende hyppighed. Den nye årgang af

bibliografien indeholder 3 indførsler om EU og 1 om Norden. Blader man tilbage i de ældre årgange, vil man se, at 1990-91 bindet ikke indeholder en eneste indførsel om EU, men 6 om Norden. EU optræder overhovedet for første gang i alle årene siden Danmarks indtræden i 1972 under statistik med årgang 1992. Den titel handler oven i købet kun om 'Danmark i Det europæiske Samarbejde'.

Med denne årgang fratrådte bibliografiens mangeårige hovedredaktør Sven C. Jacobsen. Fra og med næste årgang vil bibliografien fremkomme i nyt udstyr. Der vil samtidig ske en ændring af bibliografiens optagelseskriterier. Sigtet er fremover at udarbejde en bibliografi, der især henvender sig til udlændinge, der interesserer sig for dansk historie, kultur, natur, litteratur og samfundsforhold.

Dania Polyglotta. Litterature on Denmark in languages other than Danish & Books of Danish interest published abroad. An annual bibliography compiled by the Danish Department of the Royal Library, New Series 29 1997, Edited by Sven C. Jacobsen, Susanne B. Mortensen & Janne Lis Sørensen, Copenhagen, The Royal Library 1998. 169 s. ISSN 0070-2714, ISBN 87-7023-426-4. 460 kr. incl. moms.

Erhvervelser

Billedsektionen

Fra G.N, Store Nord: G.N. Store Nord's billedarkiv.

Fra Kate Fleron: En samling fotografier og fotoalbums, som har tilhørt ingeniør W. F. Fleron Jacobsen, stammende fra hans tid i Siam 1892-1907.

Fra Pelle Sadolin og Lise Gudmandsen: Større samling udkast og tegninger efter tegneren Ebbe Sadolin.

Robert Storm Petersen: Tygegummi! Fluer, ca. 1915. Serie på 4 tegninger, utrykt, ca. 190 x 270 mm.

Pekka Turunen: Veikko Kettunen, Hattuvaara Ilomantsi 1986. C-Print, 442 x 360 mm. Edition 2 af 25.

Erkki Tilkkane, Reijo Maksimainen, Hattuvaara Ilomantsi. 1985. C-Print. 443 x 360 mm, Edition 2 af 25.

Eeke Aalto, Jaana Aalto ja Esa Immonen, Timola Tohmajärvi. 1992. C-Print. 442 x 360 mm. Edition 1 af 25.

Anna Tiittanen, Hattuvaara Ilomantsi 1986. C-Print. 443 x 359 mm. Edition 2 af 25.

Nan Goldin: Smoky car, New Hampshire. 1979. Cibachrome. 762 x 1016 mm. - Amanda at the Baby Doll Lounge, New York. 1996. Cibachrome. 762 x 1016.

Tracey Moffat: Up in the sky. 1997. Offset-tryk. 3 fotografier à 720 x 1020 mm.

Pia Arke: Krabbe/Jensen. 1997. Triptykon, C-Print, lamineret.

Peter Lind: Uden titel. 1996. Fotoarbejde på filmstrimler. 1000 x 1600 mm.

Nanna Bisp Büchert: Medens langsomt tiden dør. 1996. sølv-gelatine barytpapir. 3 billeder à 132 x 209 mm.

Krass Clement: fra: Det lånte lys. udat. sølv-gelatine barytpapir. 381 x 574 mm.

John Coplans: Self Portrait (Frieze no. 8). 1995. sølv-gelatine barytpapir. 2 paneler à 1905 x 845 mm. Edition 1/6.

Troels Wörsel: La Cuisine. 1994. sølv-gelatine barytpapir. 12 fotografier à 404 x 306 mm.

Keld Helmer-Petersen: Fra Prøvestenen. 1995. C-tryk. 4 billeder à 57 x 80 cm.

Olafur Eliasson: Uden titel. 1998. C-print. 4 fotografier á 400 x 630 mm.

Per Bak Jensen: fra serien: Amagerbilleder. 1991. sølv-gelatine barytpapir. 10 fotografier à 131 x 164 mm. - fra udstillingen: Danske Billedkunstnere fotograferer. 1989. sølv-gelatine barytpapir. 4 fotografier à 273 x 220 mm. - fra serien: Den gådefulde by. 1988. sølv-gelatine barytpapir. 2 fotografier à 472 x 377 mm og 8 fotografier à 383 x 494 mm. - fra udstillingen: Nye fotografier. 1992. sølv-gelatine barytpapir. 7 fotografier à 393 x 496 mm. - fra udstillingen: New York Fotografi, 1890-1990. 1990. sølv-gelatine barytpapir. 1 fotografi à 489 x 391 mm og 6 fotografier à 391 x 489 mm. - *Årstal 1991*.

1991. C-Print. sølv-gelatine barytpapir. 392 x 490 mm. - fra udstillingen: *Gæste*. 1989. C-Print. 5 fotografier à 384 x 482 mm. - fra udstillingen: *Vejen Hjem*.

1990. sølv-gelatine barytpapir. 5 fotografier à 393 x 501 mm.

Katya Sander: Into the White. 1998. C-print. 3 fotografier á 590 x 750 mm. Unika.

Boghistoriske Samlinger

Fra en særudstilling på Kunstindustrimuseet med privatbind udført af bogbinder Ernst Rasmussen, der er leder af Det Kongelige Bibliotek Bevarings- og Konserveringsværksted, er der yderligere indgået tre værker: *Vølvens spådom* i dansk gendigtning ved Suzanne Brøgger, 1994, med 10 original-litopografier af Per Kirkeby. Bogæske designet og udført af Ernst Rasmussen.

Per Kirkeby: *Kommentarer VI*, 84 tegninger, 1991.

Per Kirkeby: *Roman*, 1985, med træsnit af Per Kirkeby.

De to sidste værker er indbundet i håndgjort papir af Ernst Rasmussen med forgyldning af Leif Hagel Olsen.

Der er indkøbt to privatbind (helbind) udført af Erik Løvborg, der er ansat i Det Kongelige Bibliotek Bevarings- og Konserveringsværksted.

Yderligere et privatbind (helbind) udført af bogbindermester Mogens Lund, Anker Kysters Eftf., er anskaffet til samlingen af bogbind.

Kristine Suhr og Peter Lautrop: *Pop-up bogen*, 1998. Peter Lautrop, der er tegnet ved dagbladet Information og Kristine Suhr, som er kobbertrykker og papirkonservator med speciale i pop-up bøger, har gennem et år arbejdet på konstruktionerne til en moderne pop-up bog. Bogen, der indeholder syv pop-up konstruktioner, blev præsenteret ved en særudstilling på Kunstindustrimuseet i

eftersommeren 1998.

Til supplering af bestanden af snit-malerier (fore-edge painting) er der indkøbt et eksempel på et vertikalt snitmaleri, hvor forlægget er efter en illustration af den engelske maler Sir Edward Burne-Jones (1833-1898). Normalt er snitmalerier anbragt horisontalt.

Til samlingen af ældre franske tryk er indkøbt Barthélemy, Nicolas: *Ennoeae*, trykt i Paris 1531 af den kendte trykker Simon de Colines.

Håndskriftafdelingen

Otto Gelsteds manuskript til bogen Johannes V. Jensen.

Litteraturhistorikeren Niels Møllers manuskript til værket *Verdenslitteraturen*.

Professor Julius Paludans dagbøger 1863-1878.

En samling manuskripter af Paul V. Rubow.

Forfatteren Erik Aalbæk Jensens efterladte papirer.

Breve fra Georg Brandes til forskellige samt manuskripter til hans ungdomsdigte.

Forfatteren Steen Albrechtsens efterladte papirer.

H.C. Andersens manuskript til skuespillet *Hyldemoer*.

Hyldemoer er dels titlen på et af H. C. Andersens vigtige eventyr (trykt første gang i Gæa 1845), dels titlen på et skuespil af H. C. Andersen med undertitlen "Phantasiespil i een Akt."

Skuespillet *Hyldemoer* blev opført første gang på Casino teatret 1. december 1851 og udkom som bog da-

gen efter, udgivet af universitetsboghandler C. A. Reitzel. Stykket fik betydelig folkelig succes og oplevede ialt 60 opførelser frem til 1872. Stykket er af H. C. Andersen-forskeren Helge Topsøe-Jensen karakteriseret som H. C. Andersens "smukkeste dramatiske arbejde."

H. C. Andersens egenhændige manuskript til *Hyldemoer*, der kun afviger få steder fra 1. udgaven, blev solgt på Casino teatrets auktion i 1939. Køberen var forlagsboghandler Ejnar Munksgaard, og manuskriptet har været i familiens eje, indtil det i 1998 blev udbudt til salg på Bruun Rasmussens auktioner. At det hermed kan tilgængeliggøres på Internettet i sin helhed skyldes, at det blev erhvervet af Kulturværdiudvalget med støtte fra Carlsbergfondet og overdraget til Det Kongelige Bibliotek, hvor det nu er indgået i Håndskriftafdelingens samlinger med signaturen Acc. 1998/51.

Manuskriptet er et originalt blå-sort kladdehefte, bestående af 28 blade (fol. 1-28 recto og verso) samt 1 tilføjet blad (fol. 29 recto). Dimensionerne er 17x21 cm. Den forstørrelse, der ses på skærmen, er afhængig af skærmopløsningen. Det bedste resultat opnås ved opløsningen 1024 x 768.

Opmærksomheden henledes på, at nogle af nyerhvervelserne indtil videre kun kan benyttes efter skriftlig tilladelse.

Musikafdelingen

Af komponisten Niels Viggo Bentzon er købt en række værker i autograf, komponeret i perioden 1994 til 1998 som supplement til afdelingens omfattende Niels Viggo Bentzon arkiv. Blandt værkerne skal fremhæves et par satser, som hidtil har manglet i bibliotekets eksemplar af *Det Tempererede Klaver XIV*.

Musikvidenskabeligt Institut ved Københavns Universitet har til biblioteket overdraget to manuskripter med musik af F.L.Ae Kunzen (formentlig autografer). Manuskripterne stammer fra den store samling bøger og noder, som Instituttet i 1988 erhvervede fra afdøde professor Jens Peter Larsen.

Det ene manuskript (der har tilhørt Friederike Brun) indeholder et kor fra Klopstocks *Hermann und die Fürsten* (jvf. Heinrich W. Schwab: *Friedrich Ludwig Aemilius Kunzen (1761-1817). Stationen seines Lebens und Wirkens*, Heide in Holstein 1995, nr. 54. Det andet indholder en arie fra 3. akt af *Viiinhøsten*.

På auktion er købt et stamblad fra Niels W. Gade med en lykønskning fra komponisten i anledning af en forlovelse i 1876 mellem et par af hans venner.

Til Carl Nielsen samlingen og Carl Nielsen Arkivet er indkøbt komponistens autograf til sangen „Det danske Brød på Sletten gror“ samt et par breve vedr. sangen fra Carl Nielsen og Jeppe Aakjær.

Fra en privat sælger er indkøbt Peter E. Lange-Müllers autograf til sangcyklussen *Af Vandringsmandens sange*.

Besøg

23 oktober 1998 besøg af finansminister Mogens Lykkes toft, departementschef Anders Eldrup og fem andre medarbejdere fra Finanaministeriet.

24. oktober 1998 deltog ialt 62 medarbejdere fra Dansk BiblioteksCenter i et besøg på biblioteket.

Overbibliotekar Gunnar Sahlin og medarbejdere fra Universitetsbiblioteket i Stockholm aflagde den 3. november 1998 besøg på Det Kongelige Bibliotek.

Kungliga Biblioteket Stockholm - Bevaringssektionen - besøgte den 16. december 1998 Det Kongelige Biblioteks Bevaringsafdeling.

Kort- og Billedafdelingen har haft besøg af Yola de Insenet, Executive Secretary, ECPA, 21. december 1998.

Personalia

Overbibliotekar Steen Bille Larsen deltog 4. - 6. oktober 1998 i Nordic Conference on Preservation and Access i Stockholm; deltog 19. oktober 1998 i Nordisk Forum for Forskningsbiblioteker "Biblioteket... et förnuftigt företag!" på Hotel Marienlyst, Helsingør; holdt 29. oktober 1998 foredrag med emnet *Publikumsbetjeningen på KB. - Kvalitetsudvikling og kvalitetsopfølgning* i forbindelse med temadag på Danmarks Biblioteksskole; deltog 7. - 12. november 1998 i WebNet '98 World Conference, Orlando, Florida. Konferencen var arrangeret af AACE "Association for the Advancement of Computing in Education"; er udpeget som medlem af Arbejdsgruppen vedrø-

rende Dansk Forskningsdatabase under Danmarks elektroniske Forskningsbibliotek.

Forskningsbibliotekar Henrik Dupont deltog 13. december 1998 i møde vedr. revision af ISBD på Bibliothèque Nationale i Paris.

Førstebibliotekar Ingrid Fischer Jonge deltog i "Messe Berlin" 1.-3. oktober 1998; deltog i 26. oktober i Kulturministeriets Kanal møde; holdt foredrag på Horsens Kunstmuseum 3. november 1998 om Det danske portrætfotografien - en spejling af selvet og de andre; deltog 30. november 1998 i Arlis-Nordens seminar på Kunstindustrimuseet med oplæg om Det Kongelige biblioteks fotograf-dokumentation; deltog 1. december 1998 i Kulturministeriets Kunstmøde. Emne: aktuelle kulturpolitiske emne; holdt 7. december 1998 foredrag på Danmarks biblioteksskole *dansk fotografi i 1980'erne og 1990'erne*.

Forskningsbibliotekar Niels Bo Foltmann deltog i symposium i Dansk Selskab for Musikforskning 24. november 1998 om musikalske monumentudgaver inden for danske musik med foredrag om de redaktionelle retningslinjer ved hhv. Gade- og Nielsen-udgaven.

Forskningsbibliotekar Julie Fryd Johansen deltog i Sammenslutningen Lokal Arkivers årsmøde i Middelfart 12.-13. september 1998 med en præsentation af billedbasen.

Seniorforsker Søren Gosvig Olesen holdt 30. oktober 1998 foredraget *La séduction dans le texte* ved åbningen af Søren Kierkegaard-udstillingen på Bibliothèque Nordique i Paris.

Førstebibliotekar Ulf Haxen

forelæste om *Geschichte der Juden in Europa* ved et forfatterseminar på Moses Mendelsohn Zentrum, Universität Potsdam 21.-23. november 1998.

Førstebibliotekar Grethe Jacobsen deltog 18.-19. november 1998 i det 12. møde af The General Assembly (ISSN) i UNESCO, Paris

Seniorforsker Knud Arne Jürgensen har 3. oktober 1998 holdt foredraget *Den norske Springdans' historie i Danmark* ved årsmødet for Nordisk Forening for Folkedansforskning i Dansk Folkemindesamling; er pr. 1. december 1998 indtrådt i bestyrelsen for „Børge Jensens legat“ (Cirkuslegatet).

Førstebibliotekar Niels Krabbe medvirkede i oktober 1998 ved radioudsendelse i anledning af 100-året for Lotte Lenyas fødsel; holdt i oktober 1998 foredrag i Dramatisk Selskab om Kurt Weills musik til Bertolt Brechts dramatiske værker.

Forskningschef John T. Lauridsen holdt 2. oktober 1998 forelæsning på Roskilde Universitetscenter om *De danske nazister 1930-45*.

Direktør Erland Kolding Nielsen deltog 1. oktober 1998 i Conference of European National Libraries, Prag; deltog 29.-31. oktober 1998 i Nordisk rigsbibliotekar- og nationalbibliotekschefmøde i Helsingfors.

Forskningsstipendiat Ole Meyer deltog 10.-11. oktober 1998 i Jahrestagung der Deutschen Dante-Gesellschaft, Krefeld; holdt 13. oktober 1998 foredrag på Askiv Højskole *Dantes og Rodins helvedsporter*, holdt 17. november 1998 foredrag ved Romansk Institut, Århus Universitet *Dantes Guddommelige Ko-*